

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 27. lipnja 2022.
(OR. en)

10729/22

POLMAR 43
POLGEN 102
COMAR 42
ENV 676
ENER 340
MAR 137
MARE 54
PECHE 235
RELEX 897
SUSTDEV 118
TRANS 451

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Za: Glavno tajništvo Vijeća

Br. dok. Kom.: JOIN(2022) 28 final

Predmet: ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA EUROPSKOM PARLAMENTU,
VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU
I ODBORU REGIJA Utvrđivanje smjera za održiv plavi planet –
Zajednička komunikacija o planu EU-a za međunarodno upravljanje
oceanima

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument JOIN(2022) 28 final.

Priloženo: JOIN(2022) 28 final

VISOKI PREDSTAVNIK
UNIJE ZA VANJSKE
POSLOVE I
SIGURNOSNU POLITIKU

Bruxelles, 24.6.2022.
JOIN(2022) 28 final

**ZAJEDNIČKA KOMUNIKACIJA EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

**Utvrđivanje smjera za održiv plavi planet – Zajednička komunikacija o planu EU-a za
međunarodno upravljanje oceanima**

{SWD(2022) 174 final}

UVOD

Ocean je ključan za život na Zemlji jer omogućava pružanje usluga i donosi neprocjenjive koristi za ljude i cijeli planet. Ima središnju ulogu u regulaciji klime, osigurava više kisika od svih šuma zajedno te je nužan u suzbijanju gorućih globalnih problema kao što su sigurnost opskrbe hranom, energija i zelena tranzicija. Dio je društvene i kulturne baštine obalnih zajednica i ključan je za međunarodnu trgovinu jer se više od 80 % svjetske trgovine odvija morem, a oko dvije trećine svjetske opskrbe naftom i plinom potječe iz mora ili se odvija morem. Međutim, i dalje često dolazi do zanemarivanja oceana. Upotrebljava se u nezakonite svrhe kao što su piratstvo, terorizam ili oružane pljačke na moru, trgovanje ljudima te krijumčarenje nedopuštenih stvari i oružja.

Međunarodnim upravljanjem oceanima nastoje se riješiti brojni problemi koji proizlaze iz višedimenzionalne i međusobno povezane uloge oceana. Godine 2016. **Europska unija** bila je **prvo vodeće gospodarstvo** koje je pokrenulo plan za međunarodno upravljanje oceanima¹ i koje se posvetilo postizanju sigurnog, čistog i zdravog oceana kojim se upravlja na održiv način. Iako EU i dalje ima čvrst stav, nekoliko događaja otada opravdava ažuriranje plana.

Prvo, borba protiv klimatskih promjena i uništavanja okoliša među glavnim je **političkim prioritetima EU-a**. Ocean je dio **europskog zelenog plana** i vizije **snažnije Europe u svijetu** te globalno pitanje koje zahtijeva multilateralni odgovor².

Drugo, degradacija oceana ubrzava se jer neodržive ljudske aktivnosti i njihov štetan učinak i dalje degradiraju ocean, što dovodi do znatnih promjena uz rizik od **dosezanja prijelomnih točaka**. Izvanredno stanje oceana odražava se u **ograničenoj provedbi relevantnih globalnih obveza**, posebice ciljeva iz Aichija u okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti i Programa UN-a za održivi razvoj do 2030. i njegova cilja održivog razvoja br. 14 (cilj održivog razvoja br. 14 – život pod vodom).

Treće, ocean je jedno od najvažnijih geopolitičkih područja na svijetu, što je vidljivo iz nedavnog povećanja napetosti u istočnom Sredozemlju i Južnom kineskom moru, pri čemu države članice pozivaju na poštovanje teritorijalne cjelovitosti i prava plovidbe te na mirno rješavanje sporova. Vojna agresija Rusije na Ukrajinu utječe na globalnu stabilnost i sigurnost crnomorske regije te izaziva zabrinutost zbog utjecaja koji će imati na pomorstvo.

Četvrto, ocean je dobio na političkoj važnosti na globalnoj razini i za njega je 2022. ključna godina, a održava se i nekoliko ključnih pregovora³ i konferencija o oceanima⁴. Ocean se sve više ističe u međunarodnim raspravama o klimi i bioraznolikosti. Kriza pomoraca koju je pogoršala pandemija bolesti COVID-19 istaknula je važnost socijalne dimenzije, to jest pristojnih uvjeta rada i života za pomorce⁵. Osim toga, na međunarodnoj je razini prepoznato i pitanje neusklađenosti nekih država s međunarodno dogovorenim pravilima i standardima, što dovodi do nepoštenog tržišnog natjecanja i narušavanja jednakih uvjeta na štetu dionika EU-a. Primjer su takvog slučaja otvoreni registri.

¹ JOIN(2016) 49 final.

² COM(2019) 640 final; JOIN(2021) 3 final.

³ Pregovori o Ugovoru o otvorenom moru (bioraznolikost na područjima izvan nacionalne jurisdikcije), globalnom okviru za bioraznolikost za razdoblje nakon 2020. i zabrani štetnih subvencija za ribarstvo u WTO-u, zaključeni 16. lipnja 2022.

⁴ Sastanak na vrhu „Jedan ocean” (9.–11. veljače 2022., Brest), 7. konferencija „Naš ocean” (13.–14. travnja 2022., Palau), 2. konferencija UN-a o oceanima (27. lipnja – 1. srpnja 2022., Lisabon).

⁵ [wcms_760649.pdf \(ilo.org\)](#).

Uzimajući u obzir najveći kombinirani isključivi gospodarski pojas na svijetu i prethodno navedeni razvoj događaja, **ključno je da EU i njegove države članice ponovno potvrde i obnove svoju posvećenost boljem upravljanju oceanima.**

Prijetnje oceanu⁶

- Zbog zatopljenja morske vrste nestaju dvostruko više nego kopnene.
- Prekomjerno je izloženo 34,2 % svjetskih morskih ribolovnih područja.
- Tijekom posljednjih četrdeset godina Arktik je ostao bez leda koji je zauzimao područje otprilike šest puta veće od Njemačke.
- Više od 99 % koraljnih grebena nestalo bi uz zatopljenje od 2 °C.
- Svake se godine proizvede 300 milijuna tona plastičnog otpada. Međutim, od toga se reciklira samo 9 %.
- Srednja razina mora i dalje će rasti za oko 0,3 m do 2050. i 2 m do 2100. u slučaju vrlo visokih emisija stakleničkih plinova – riskirajući prisilnu migraciju ljudi – do 340 milijuna ljudi do 2050. i 630 milijuna ljudi do 2100.

CILJEVI

Nadovezujući se na plan za međunarodno upravljanje oceanima iz 2016. i postupak savjetovanja s dionicima u međunarodnom upravljanju oceanima⁷, EU će još aktivnije sudjelovati u međunarodnom upravljanju oceanima i provedbi Programa UN-a do 2030. i njegova cilja održivog razvoja br. 14 na sljedeće načine:

- jačanjem okvira za međunarodno upravljanje oceanima **na globalnoj, regionalnoj i bilateralnoj** razini,
- postizanjem **održivosti** oceana do 2030. primjenom koordiniranog i komplementarnog pristupa zajedničkim izazovima i kumulativnim utjecajima,
- čineći ocean **sigurnim i zaštićenim** prostorom dok raste tržišno natjecanje u međunarodnim vodama i izazovi za multilateralni poredak utemeljen na pravilima,
- stjecanjem **spoznaja** o oceanima na međunarodnoj razini radi donošenja odluka na temelju dokaza koje će rezultirati djelovanjem u svrhu zaštite oceana i održivog upravljanja njima.

KLJUČNI PRIORITETI EU-a U POGLEDU MEĐUNARODNOG UPRAVLJANJA OCEANIMA⁸

⁶ Pinsky, M. L., Eikeset, A. M., McCauley, D. J. *et al.* Greater vulnerability to warming of marine versus terrestrial ectotherms (Veća osjetljivost morskih ektotermnih organizama na zatopljenje u odnosu na kopnene). *Nature* 569, str. 108.–111., (2019.); FAO. 2020. *The State of World Fisheries and Aquaculture 2020. Sustainability in action* (Stanje ribarstva i akvakulture u svijetu 2020. Održivost na djelu). Rim; 6. izvješće o ocjeni radne skupine 1. Međuvladina panela o klimatskim promjenama; [New elevation data triple estimates of global vulnerability to sea-level rise and coastal flooding | Nature Communications](#) (Novi podaci o nadmorskoj visini procjenjuju utrostručenje globalne osjetljivosti na porast razine mora i poplave obalnih područja | *Nature Communications*)

⁷ Putem [ciljanog internetskog savjetovanja](#); [Poziv na očitovanje](#) – vidjeti *Synopsis of consultation activities on updating the International Ocean Governance Agenda; the EU's International Ocean Governance Forum* (Sažetak aktivnosti savjetovanja o ažuriranju plana za međunarodno upravljanje oceanima; Forum EU-a o međunarodnom upravljanju oceanima).

⁸ Više mjera navedeno je u Prilogu ovoj Zajedničkoj komunikaciji.

Zaustavljanje i smanjenje gubitka morske bioraznolikosti:

- što prije sklopiti ambiciozan Ugovor UN-a o otvorenom moru (bioraznolikost na područjima izvan nacionalne jurisdikcije),
- postići ambiciozan globalni okvir za bioraznolikost za razdoblje nakon 2020. s 30 % zaštićenih morskih područja do 2030.,
- odrediti nova velika zaštićena morska područja u Južnom oceanu.

Zaštita morskog dna:

- zabraniti dubokomorsko rudarstvo dok se primjereno ne odgovori na praznine u znanstvenim spoznajama, rudarstvo ne prestane uzrokovati štetne učinke, a morski okoliš ne bude zaštićen na učinkovit način,
- regulirati, prema potrebi, upotrebu ribolovnog alata koji najviše šteti bioraznolikosti.

Osiguravanje održivog ribarstva i akvakulture:

- slijediti pristup nulte tolerancije na nezakoniti, neprijavljeni i neregulirani ribolov,
- nadovezati se na globalni sporazum WTO-a iz lipnja 2022. o štetnim subvencijama za ribarstvo i zalagati se za dogovor o preostalim elementima sporazuma,
- revidirati tržišne standarde EU-a za proizvode ribarstva i akvakulture.

Osiguravanje usklađenosti s međunarodnim pravilima i standardima:

- promicati ispunjavanje odgovornosti država zastave od strane onih koji djeluju kao otvoreni registri,

Suzbijanje klimatskih promjena za zdrav ocean:

- postići klimatsku neutralnost do 2050., uključujući dekarbonizaciju ribolova i drugih pomorskih aktivnosti,
- očuvati funkciju oceana povezanu s „plavim ugljikom”,
- prije bilo koje nove primjene geoinženjeringa za uklanjanje ugljikova dioksida utvrditi odgovarajuću znanstvenu osnovu za opravdanje takvih aktivnosti i na odgovarajući način razmotriti povezane rizike i učinke.

Borba protiv onečišćenja mora:

- sklopiti ambiciozan pravno obvezujući globalni sporazum o plastici do 2024.

Stjecanje spoznaja o oceanima:

- poticati razvoj međuvladinih poveznica između znanosti i politike za održivost oceana u cilju uspostave Međuvladina panela za održivost oceana (IPOS).

Ulaganje u oceane:

- uložiti do 1 milijarde EUR za morsku i obalnu bioraznolikost i klimu, među ostalim za otvoreno more (2021. – 2027.)
- osigurati 350 milijuna EUR godišnje za istraživanje oceana (Obzor Europa 2021.–2027.).

Alati EU-a za međunarodno upravljanje oceanima

Na globalnoj razini EU je priznat kao promotor **koordiniranih multilateralnih odgovora na globalne probleme** i zagovornik **međunarodnog sustava utemeljenog na pravilima**. Ocean zahtijeva kolektivni pristup koji se temelji na odredbama međunarodnog prava i u čijem je središtu Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS)⁹. Političkim i

⁹ Globalno upravljanje oceanima temelji se na UNCLOS-u, sveobuhvatnom pravnom okviru unutar kojeg se moraju provoditi sve aktivnosti na oceanu, i njegovim dvama provedbenim sporazumima i. Sporazumu o provedbi dijela XI. UNCLOS-a od 10. prosinca 1982.; ii. Sporazumu UN-a o provedbi odredaba UNCLOS-a

diplomatskim utjecajem koji se temelji na zagovaranju temeljnih prava i vrijednosti te promicanju održivog razvoja u skladu s Programom održivog razvoja do 2030. i njegovim ciljevima EU djeluje kao poštenu posrednik, graditelj mostova i **pokretačka sila** u međunarodnim **pregovorima, forumima i procesima** te podupire odluke i radnje ključne za održivo upravljanje oceanima.

U skladu s europskim zelenim planom, Zajedničkom komunikacijom o multilateralizmu, Strateškim kompasom EU-a i politikom EU-a za miran, održiv i prosperitetan Arktik te Strategijom EU-a za suradnju u indo-pacifičkoj regiji¹⁰, EU nastoji sklopiti **partnerstva** i **saveze** s trećim zemljama, multilateralnim i regionalnim organizacijama, uključujući međunarodne organizacije za postavljanje normi služeći se svojim financijskim i regulatornim ovlastima te s nedržavnim akterima kao što su nevladine organizacije, gospodarski subjekti, znanstvena zajednica i civilno društvo u cjelini. Postiže to **regionalnim** i **bilateralnim dijalozima**, razvojnom **suradnjom** povezanom s oceanima¹¹, **posebnim aktivnostima informiranja** i **demarševima, stvaranjem koalicija** koje se zasnivaju na ključnim prioritetima i zajedničkim organiziranjem **globalnih događanja s više dionika** kako bi se još više **pokrenula i održala dinamika** globalnog djelovanja.

Europskom strategijom sigurnosne zaštite u pomorstvu (EUMSS) i njezinim revidiranim akcijskim planom¹² izrađenim kako bi se osigurala sigurnost i zaštita na moru EU rješava probleme koji utječu na sigurnost oceana, kao što su prekogranični i organizirani kriminal, prijetnje slobodi plovidbe, prijetnje bioraznolikosti, izazovi u pogledu klimatske sigurnosti ili uništavanje okoliša zbog nezakonitog ili slučajnog ispuštanja.

EU vjeruje da pružanjem primjera može nadahnuti želju za napretkom i pomoći u stvaranju zajedničke vizije za razvoj održivog pristupa upravljanju oceanima u svijetu te prepoznaje da **istinski vođe počinju od sebe**. To se posebno odražava u ribarstvenoj politici EU-a koja se temelji na reformiranoj zajedničkoj ribarstvenoj politici, kao i u mjerama protiv nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog (NNN) ribolova; pristupu EU-a za održivo plavo gospodarstvo; Direktivi o prostornom planiranju morskog područja; okvirima za morske bazene i makroregionalnim okvirima; politici Unije u području okoliša, posebno u Okvirnoj direktivi EU-a o morskoj strategiji (ODPS), Strategiji za bioraznolikost do 2030., akcijskom planu za postizanje nulte stope onečišćenja i prijedlogu zakona o obnovi prirode; klimatskoj politici Unije koja se posebno temelji na Europskom zakonu o klimi, paketu za ostvarivanje cilja od 55 % i strategiji prilagodbe; zakonodavstvu Unije o sigurnosti pomorskog prometa te djelovanju u području prikupljanja podataka, promatranja i istraživanja, posebno u okviru komponente Copernicus svemirskog programa EU-a, programa za financiranje istraživanja i inovacija „Obzor Europa 2021.–2027.” i europske misije „Obnova naših oceana i voda do 2030.”¹³.

1. JAČANJE OKVIRA ZA MEĐUNARODNO UPRAVLJANJE OCEANIMA

od 10. prosinca 1982. koje se odnose na očuvanje i upravljanje pograničnim ribljim stokovima i stokovima vrlo migratornih vrsta.

¹⁰ JOIN(2021) 3 final; [strategic compass en3 web.pdf \(europa.eu\)](#); JOIN(2021) 27 final; JOIN(2021) 24 final.

¹¹ NDICI-jem. EU i njegove države članice među najvažnijim su donatorima razvojne pomoći povezane s oceanima i dobrovoljnim doprinositeljima međunarodnim organizacijama/procesima: od 2014. do 2020. u okviru razvojne politike EU-a izdvojeno je više od 1 milijarde EUR za promicanje upravljanja oceanima u trećim zemljama.

¹² 11205/14.

¹³ Uredba 1380/2013; Uredba 1005/2008; COM(2021) 240; Direktiva 2014/89/EU; 2008/56/EZ; COM(2020) 380; COM(2021) 400; Uredba (EU) 2021/1119; COM(2021) 550; COM(2021) 82; Uredba (EZ) br. 725/2004; Direktiva 2005/65/EZ.

Zaštita i očuvanje morske bioraznolikosti ključni su prioriteti vanjskog djelovanja EU-a u postizanju budućeg međunarodnog pravno obvezujućeg instrumenta u okviru UNCLOS-a o morskoj **bioraznolikosti na područjima izvan nacionalne jurisdikcije** i budućeg globalnog okvira za bioraznolikost za razdoblje nakon 2020., uključujući predloženi „**cilj od 30 % zaštićenih područja do 2030.**” u okviru Konvencije o biološkoj raznolikosti. Cilj je EU-a još 2022. postići **međunarodno obvezujući sporazum** o bioraznolikosti na područjima izvan nacionalne jurisdikcije te osigurati njegovu učinkovitu ratifikaciju i provedbu. Osim aktivnog sudjelovanja u pregovorima, EU je svojim radom u diplomaciji u području oceana predvodio stvaranje koalicije velikih ambicija za bioraznolikost na područjima izvan nacionalne jurisdikcije¹⁴ kako bi potaknuo postizanje ambicioznog, pravednog i učinkovitog sporazuma. Osim toga, svojim diplomatskim utjecajem i mogućnostima informiranja i dalje pomaže u postizanju dogovora o **određivanju novih zaštićenih morskih područja u Južnom oceanu**, čime će se znatno pridonijeti cilju od 30 % zaštićenih područja do 2030.

Kad je riječ o **dubokomorskom rudarstvu**, u znanstvenoj zajednici i među državama¹⁵ vlada opće mišljenje da znanje o dubokomorskom okolišu i učincima rudarstva nije dovoljno sveobuhvatno da bi se omogućilo donošenje odluka na temelju dokaza koje bi rezultiralo sigurnim nastavkom iskorištavanja¹⁶. EU će i dalje zagovarati zabranu dubokomorskog rudarstva dok se primjereno ne odgovori na praznine u znanstvenim spoznajama, dok se ne dokaže da rudarstvo ne uzrokuje štetne učinke te dok se, kako je predviđeno UNCLOS-om, u propisima o iskorištavanju ne uspostave potrebne odredbe za učinkovitu zaštitu morskog okoliša. EU će nastaviti pridonositi pregovorima o propisima o iskorištavanju pri Međunarodnom tijelu za morsko dno (ISA) kako bi se postigao pouzdani okvir za zaštitu morskog okoliša, što uključuje standarde i smjernice za granične vrijednosti i normativne standarde. EU istodobno podupire istraživanja u svrhu proširenja znanja o dubokomorskim ekosustavima te o tehnologijama praćenja i nadzora.

EU poziva na najviše međunarodne standarde i spreman je podržati te standarde u pogledu **transparentnosti, dobrog upravljanja i uključenosti dionika** u međunarodnim organizacijama kao što su ISA i WTO.

Ribolovne aktivnosti trebale bi poštovati načela dugoročnog očuvanja i održive uporabe morskih bioloških resursa i morskih ekosustava.

Pristupom „nulte tolerancije” na **nezakoniti, neprijavljeni i neregulirani (NNN) ribolov** EU nastoji osigurati jednake uvjete za poštene gospodarske subjekte i poduprijeti usklađenost s pravilima očuvanja i upravljanja čiji je cilj održiva uporaba ribolovnih resursa. Svojim dijalozima o ribolovu NNN s trećim zemljama na temelju Uredbe o ribolovu NNN EU dodatno osigurava da zemlje ispunjavaju svoje međunarodne obveze.

¹⁴ [Zaštita oceana, vrijeme za djelovanje \(europa.eu\)](https://www.europa.eu).

¹⁵ <https://www.iucncongress2020.org/motion/069>

¹⁶ [World Economic forum, Decision-Making on Deep-Sea Mineral Stewardship: A Supply Chain Perspective, WHITE PAPER, APRIL 2022 \(Svjetski gospodarski forum, Donošenje odluke o upravljanju dubokomorskim mineralima: Perspektiva lanca opskrbe, BIJELA KNJIGA, TRAVANJ 2022.\); Amon, D. et al., 2022. Assessment of scientific gaps related to the effective environmental management of deep-seabed mining \(Procjena praznina u znanstvenim spoznajama povezanih s učinkovitim upravljanjem okolišem u dubokomorskom rudarstvu\), 138 Marine Policy ; Miller et al., 2018. An Overview of Seabed Mining Including the Current State of Development, Environmental Impacts, and Knowledge Gaps \(Pregled rudarenja morskog dna uključujući trenutno stanje razvoja, utjecaje na okoliš i praznine u znanju\).](#)

Sporazumi o partnerstvu u održivom ribarstvu pružaju čvrst okvir za bilateralnu suradnju s odabranim partnerskim trećim zemljama i pridonose jačanju morske, pomorske i ribarstvene politike, uključujući ekološke, socijalne i trgovinske aspekte.

EU je na 12. ministarskoj konferenciji WTO-a imao vodeću ulogu u postizanju sporazuma o zabrani štetnih subvencija za ribarstvo, u skladu s UN-ovim ciljem održivog razvoja 14.6. Konkretno, EU se uspješno založio za priznavanje veze između održivog upravljanja ribarstvom i prava na subvencije u ribolovu u slučaju prelovljenih stokova te za apsolutnu zabranu subvencija kojima se pridonosi ribolovu NNN, posebne odredbe za otvoreno more kojima ne upravlja regionalna organizacija za upravljanje ribarstvom (RFMO) i stroge zahtjeve u pogledu transparentnosti. EU će i dalje imati vodeću ulogu u nastavku pregovora o dodatnim pravilima WTO-a o subvencijama koje dovode do prekoračenja kapaciteta i prelova, u skladu s ciljem održivog razvoja 14.6.

EU je najistaknutiji akter u **regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom** i tijelima za ribarstvo u svijetu. U tom području EU promiče održivost ribljih stokova i transparentno donošenje odluka na temelju pouzdanih znanstvenih savjeta, potiče znanstvena istraživanja i jača usklađenost.

Od ključne su važnosti i **očuvanje i održiva uporaba arktičkih morskih bioloških resursa**, uključujući riblje stokove. Kao stranka Sporazuma za sprečavanje nereguliranog ribolova na otvorenom moru u središnjem Arktičkom oceanu, EU je predan potpunoj provedbi tog sporazuma¹⁷.

U okviru Strategije za bioraznolikost do 2030. EU radi na akcijskom planu za očuvanje ribolovnih resursa i zaštitu morskih ekosustava i na mjerama za ograničavanje utjecaja ribarstva, među ostalim na morsko dno, te za doprinos ciljevima zaštite okoliša.

Zaštita morskog okoliša koordinira se na regionalnoj razini sudjelovanjem EU-a u regionalnim konvencijama o moru, posebno snažnim vezama s EU-ovom provedbom Okvirne direktive o morskoj strategiji, čime se osigurava da i države članice EU-a i treće zemlje teže jednakoj ambiciji zaštite mora i oceana.

EU je u bliskom odnosu s nekoliko partnera, a jedan od primjera jest dugoročno partnerstvo s afričkim, karipskim i pacifičkim državama koje nastoji ojačati Sporazumom o partnerstvu s Organizacijom afričkih, karipskih i pacifičkih država (OAKPD), koji će naslijediti Sporazum o partnerstvu između članica Skupine afričkih, karipskih i pacifičkih država s jedne strane i Europske zajednice i njezinih država članica s druge strane. Zajedno sa sporazumima o partnerstvu i suradnji EU-a i trgovinskim sporazumima s mnogim trećim partnerima, to će biti temelj za snažniji politički i strateški angažman temeljen na zajedničkim vrijednostima i ciljevima.

Suradnja za ocean pod vodstvom EU-a

Nezakonit, neprijavljen i nereguliran ribolov (NNN)

- *Komisija redovito surađuje s 93 treće zemlje u okviru administrativne suradnje radi provedbe programa certificiranja ulova utvrđenog u Uredbi o ribolovu NNN.*
- *Od 2010. 27 trećih zemalja obaviješteno je o mogućnosti da ih se utvrdi nekooperativnima u suzbijanju ribolova NNN.*
- *Sedamnaest zemalja uspješno je provelo potrebne mjere i za njih je povučena obavijest.*

¹⁷ Odluka Vijeća (EU) 2019/407.

- EU je stranka Sporazuma FAO-a o mjerama države luke, prvog obvezujućeg međunarodnog sporazuma usmjerenog na ribolov NNN.

Sporazumi o partnerstvu u održivom ribarstvu

- EU trenutačno na snazi s trećim zemljama ima 13 protokola uz sporazume o partnerstvu u održivom ribarstvu:
 - devet sporazuma o ribolovu tune: Cabo Verde, Côte d'Ivoire, Sveti Toma i Prinsipe, Gabon, Cookovi Otoci, Sejšeli, Mauricijus, Senegal i Gambija (uključujući komponentu o ribolovu oslića za posljednja dva);
 - četiri mješovita sporazuma: Grenland, Maroko, Mauritanija i Gvineja Bisau.

Regionalne organizacije za upravljanje ribarstvom

- Regionalne organizacije za upravljanje ribarstvom međunarodne su organizacije koje reguliraju regionalne ribolovne aktivnosti na otvorenom moru.
- EU je glavna stranka u regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom u svijetu i sudjeluje u pet regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom povezanih s tunom i 13 regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom koje se ne odnose na tunu.
- EU i njegove države članice podnijeli su Komisiji za očuvanje antarktičkih morskih živih resursa dva prijedloga u pogledu zaštićenih morskih područja, jedan za područje u istočnoj Antarktici (od 2012.), a drugi u Weddellovu moru (od 2016.). Nakon odobrenja ovim će se zaštićenim morskim područjima zaštititi područje od 3 207 milijuna kvadratnih kilometara. Time će se pružiti prijeko potreban doprinos zaštiti morske bioraznolikosti Antarktike i borbi protiv klimatskih promjena.

Regionalne konvencije o moru

- Regionalne konvencije o moru i akcijski planovi pružaju međuvladine okvire kojima se nastoji riješiti pitanje uništavanja oceana i mora na regionalnoj razini.
- EU je ugovorna stranka triju regionalnih konvencija o moru koje obuhvaćaju morske vode EU-a:
 - Helsinška konvencija (Baltičko more),
 - Konvencija o zaštiti morskog okoliša sjeveroistočnog Atlantika (sjeveroistočni Atlantik),
 - Konvencija iz Barcelone – Program ujedinjenih naroda za okoliš – Mediteranski akcijski plan (Sredozemno more).

Ostali alati:

- Osim dvaju oceanskih partnerstava s Kanadom i Kinom, EU održava nekoliko dijaloga i partnerstava na visokoj razini s važnim partnerima.
- EU osigurava suradnju putem svojih financijskih instrumenata, što uključuje:
 - Instrument za susjedstvo, razvoj i međunarodnu suradnju (NDICI) – Globalna Europa,
 - Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPA).

2. PREMA ODRŽIVOSTI OCEANA DO 2030.

2.1. Ocean i klimatske promjene

Ocean i klimatske promjene usko su isprepleteni: ocean i njegovi ekosustavi ključni su za regulaciju klime i istodobno su pod velikim utjecajem klimatskih promjena. Stoga mjere usmjerene na ocean i klimu moraju ići ruku pod ruku. Pozitivan je korak u tom pogledu odluka Okvirne konvencije Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC) donesena na

konferenciji COP-26 o održavanju godišnjeg dijaloga o oceanima i klimatskim promjenama radi jačanja mjera ublažavanja utjecaja klimatskih promjena na ocean i prilagodbe njima¹⁸.

Međuvladin panel UN-a o klimatskim promjenama¹⁹ izrazio je zabrinutost zbog utjecaja klimatskih promjena na ocean²⁰. Naglasio je potrebu za naglim smanjenjem emisija stakleničkih plinova i poduzimanjem trajnih i snažnih mjera prilagodbe. Od ključne je važnosti kombinirati djelovanje u pogledu svih područja, oceana i kopna, i istodobno primjenjivati koordinirani pristup kako bi se riješila međusobno povezana pitanja klimatskih promjena, onečišćenja i gubitka bioraznolikosti.

EU je u svoje zakonodavstvo integrirao **klimatsku neutralnost do 2050.**, u skladu s Pariškim sporazumom, te predano radi na smanjenju emisija stakleničkih plinova iz svojih pomorskih aktivnosti i ostvarenju kontinuiranog napretka u prilagodbi klimatskim promjenama. Europska komisija predložila je niz mjera kako bi osigurala da pomorski promet EU-a pridonese postizanju tog cilja. To uključuje novi standard o intenzitetu stakleničkih plinova energije koja se upotrebljava na brodovima (FuelEU Maritime), proširenje sustava trgovanja emisijama EU-a na pomorski promet te reviziju postojećih direktiva o oporezivanju energije, infrastrukturna za alternativna goriva i energiji iz obnovljivih izvora.

Na globalnoj razini uspostavljen je regulatorni okvir za energetske učinkovitost novih brodova, a mjere energetske učinkovitosti za postojeće brodove stupit će na snagu u studenome 2022. U tijeku je i izrada sigurnosnih smjernica za brodove koji upotrebljavaju alternativna goriva i sljedećeg skupa konkretnih („srednjoročnih”) mjera. EU je predložio načela Međunarodne pomorske organizacije za globalnu mjeru određivanja cijena ugljika i zagovara povezivanje te mjere sa standardom za goriva s niskim emisijama stakleničkih plinova na globalnoj razini. Međunarodna pomorska organizacija pokrenula je i reviziju svoje Početne strategije za smanjenje emisija stakleničkih plinova s brodova u cilju jačanja svojih ambicija.

U tom će smislu EU nastaviti djelovati u pogledu **dekarbonizacije sektora ribarstva** kako bi se smanjila i ovisnost o fosilnim (prvenstveno dizelskim) gorivima²¹, među ostalim istraživanjem mjera ublažavanja te ribolovnih strategija i alata kojima se smanjuju emisije²² i poboljšava energetska učinkovitost. Isto tako, analizira napredak u području znanosti i tehnologije, posebno iz okvirnih programa EU-a za istraživanja, u cilju da do početka 2023. u bliskoj suradnji sa svim dionicima izradi akcijski plan sa savjetima i najboljim praksama za izmjenu ribarskog plovila kako bi bilo energetski učinkovitije i kako bi se smanjile njegove emisije stakleničkih plinova. Ta će analiza uključivati i akvakulturu.

EU smatra da su **energija vjetra na moru i energija oceana** dio rješenja za ostvarenje cilja postizanja klimatske neutralnosti do 2050., u skladu sa strategijom EU-a o energiji iz

¹⁸ [Klimatskim paktom iz Glasgowa](#) prepoznat je ocean u okviru UNFCCC-a, uz poziv svim radnim skupinama i ustanovljenim tijelima da razmotre integraciju i jačanje djelovanja u pogledu oceana.

¹⁹ Posebno izvješće o oceanu i kriosferi u kontekstu klimatskih promjena dopunjeno šestim izvješćem o procjeni Međuvladina panela o klimatskim promjenama koje bi trebalo biti objavljeno 2022.

²⁰ Apsorpcija ugljikova dioksida (25 % emisija CO₂ uzrokovanih ljudskim djelovanjem) i prekomjerna toplina (90 % svjetske prekomjerne topline koja proizlazi iz učinka stakleničkih plinova) uzrokuju zakiseljavanje i zagrijavanje oceana, što dovodi do porasta razine mora, ekstremnih vremenskih uvjeta, izbjeljivanja koralja, stratifikacije, deoksigenacije, nastanka mrtvih zona i promjena u biološkoj produktivnosti te rasprostranjenosti vrsta i staništa.

²¹ To je postalo još hitnije zbog ruske vojne agresije na Ukrajinu i kriznih mjera koje su uvedene radi potpore ribarskoj floti EU-a, vidjeti [Ribarstvo: drugi paket kriznih mjera \(europa.eu\)](#).

²² Na primjer, EU će istražiti određene ribolovne tehnike za koje je poznato da ometaju spremnike ugljika u sedimentima.

obnovljivih izvora na moru²³. Ima jedinstveno iskustvo u razvoju energije iz obnovljivih izvora na moru i predano podupire njezin razvoj u svijetu kao što je to radio i dosad²⁴.

Prirodna rješenja²⁵ ujedno mogu pridonijeti ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama povećanjem apsorpcije i skladištenja ugljika, smanjenjem obalnih rizika i pružanjem višestrukih drugih prednosti kao što su bolja kvaliteta vode i veća otpornost ekosustava i zajednica.

Povezanost klimatskih promjena, sprečavanja propadanja ekosustava i gubitka bioraznolikosti

- *U svim scenarijima emisija za 21. stoljeće predviđa se smanjenje globalne biomase zajednica morskih životinja i ribolovnog potencijala te promjena u sastavu vrsta.*
- *To će predstavljati izazov za međunarodno i nacionalno upravljanje oceanima i ribarstvom. Preusmjeravanje raspodjele ribljih stokova među upravljačkim nadležnostima moglo bi dovesti do destabilizacije postojećih međunarodnih sporazuma o ribarstvu i povećanja rizika od međunarodnog sukoba.*
- *Mogla bi se povećati potražnja za upravljanjem prekograničnim ribarstvom, s posebnim naglaskom na prilagodbi i otpornosti ribolovnih resursa.*
- *Kako bi ojačao predostrožne pristupe, EU će nastaviti obnavljati prekomjerno iskorištena ili osiromašena ribolovna područja i primjenjivati strategije upravljanja ribarstvom.*²⁶

Razumijevanje prijelomnih točaka ekosustava

- *Potrebno je poboljšati kvantifikaciju skladištenja ugljika i strujanja ugljika u morskim ekosustavima te razumijevanje prijelomnih točaka ekosustava temeljenih na klimi.*
- *Potrebno je i bolje kvantificirati troškove odgovora na porast razine mora i koristi koje će se ostvariti od takvih odgovora. Porast razine mora može utjecati i na polazne crte prema kojima se utvrđuju različita pomorska prava, u skladu s UNCLOS-om.*

Postoji sve veći interes za aktivnosti uklanjanja ugljikova dioksida iz oceana. Protokolom uz Londonsku konvenciju dopušta se i uređuje hvatanje i sekvestracija ugljika u podmorskim geološkim formacijama te se zabranjuje gnojidba oceana, osim za aktivnosti istraživanja²⁷.

EU je stranka Konvencije o biološkoj raznolikosti kojom se nastoji osigurati da se aktivnosti geoinženjeringa povezane s klimom koje mogu utjecati na bioraznolikost ne odvijaju dok se ne utvrdi odgovarajuća znanstvena osnova za opravdanje takvih aktivnosti i dok se na odgovarajući način ne razmotre povezani rizici za okoliš i bioraznolikost te povezani socijalni, gospodarski i kulturni učinci²⁸.

2.2. Borba protiv onečišćenja mora

EU predano radi na zaustavljanju svih vrsta onečišćenja, posebno onečišćenja mora iz kopnenih izvora. Onečišćenje mora plastikom deseterostruko se povećalo od 1980. i zahtijeva

²³ COM(2020) 741.

²⁴ Npr. s SAD-om, Indijom, Japanom, Vijetnamom i Južnom Afrikom.

²⁵ UNEP/EA.5/Res.5.

²⁶ Međuvladin panel o klimatskim promjenama, 2019.: Posebno izvješće Međuvladina panela o klimatskim promjenama o oceanima i kriosferi u kontekstu klimatskih promjena.

²⁷ [Konvencija o sprečavanju onečišćenja mora odlaganjem otpada i drugih tvari \(imo.org\)](#).

²⁸ Odluka Konvencije o biološkoj raznolikosti X/33 [UNEP/CBD/COP/DEC/X/33](#).

globalni odgovor. Od donošenja svoje strategije za plastiku (2018.) EU svojim diplomatskim radom djeluje kao pokretač u borbi protiv onečišćenja plastikom na međunarodnoj razini i unutar Unije. Aktivno sudjeluje u globalnim pregovorima o ambicioznom pravno obvezujućem globalnom sporazumu o plastici do 2024., kako je dogovoreno na petom zasjedanju Skupštine Ujedinjenih naroda za okoliš. Odlučan je i u namjeri da drastično smanji onečišćenje s kopna uzrokovano hranjivim tvarima i kemijskim pesticidima, među ostalim iz poljoprivrede, te poduzme odlučne korake navedene u akcijskom planu EU-a za postizanje nulte stope onečišćenja. Važnom odlukom Konvencije iz Barcelone o podnošenju prijedloga Međunarodnoj pomorskoj organizaciji da se Sredozemno more odredi kao područje nadzora nad emisijama sumporovih oksida znatno će se smanjiti onečišćenje s brodova.

U suradnji s trećim zemljama i međunarodnim organizacijama potrebno je riješiti pitanje rizika od onečišćenja mora zbog odbačenog streljiva. Očekuje se da će se u sljedećih pet do deset godina povećati istjecanje otrovnih tvari iz streljiva bačenog tijekom Prvog i Drugog svjetskog rata i ugroziti morski okoliš te sigurnost ribara i drugih pomoraca.

2.3. Promicanje ispunjavanja odgovornosti država zastave koje djeluju kao otvoreni registri

EU sve intenzivnije radi na pronalaženju rješenja za probleme s državama zastave koje djeluju kao „otvoreni registri” koje su neki subjekti koji upravljaju plovilom odabrali kako bi iskoristili slabu usklađenost određenih država s međunarodnim obvezama ili kontrolu nad plovilima (za ribolov i pomorski prijevoz) registriranim pod njihovim zastavama.

Poteškoće koje stvaraju „otvoreni registri” i odgovornosti država zastave

- *Kad je riječ o ribarstvu, nedostatak odgovarajuće kontrole određenih država zastave nad njihovim ribarskim plovilima jedan je od glavnih čimbenika koji pridonose ribolovu NNN i EU mora osigurati da sve države zastave poštuju svoje međunarodne obveze u cilju suzbijanja ribolova NNN.*
- *Namjerno slab državni nadzor koji provode te države zastave, zajedno s činjenicom da te države imaju male kapacitete za regulaciju, uvjerljivi su razlozi zbog kojih se poduzeća registriraju izvan svoje matične zemlje.*
- *Neke otvorene registre poznate po lošoj provedbi pomorskog prava neki brodovlasnici često upotrebljavaju kako bi izbjegli svoje obveze održivog i sigurnog recikliranja brodova na kraju njihova životnog vijeka. Promjena zastave prije rastavljanja uobičajena je praksa koja ozbiljno narušava učinkovitost relevantnog zakonodavstva EU-a koje se odnosi na recikliranje dotrajalih brodova²⁹.*

U tom je kontekstu ključno da EU nastavi promicati transparentnost stvarnog vlasništva korporativnih struktura koje drže plovila registrirana u EU-u i izvan njega, kako bi mogao utvrditi odgovornost za moguće nezakonite aktivnosti ili lošu provedbu međunarodnih i drugih obveza u područjima pomorstva, ribarstva, okoliša, oporezivanja, radnih uvjeta i radničkih prava te poduzeti potrebne mjere.

U kontekstu borbe protiv onečišćenja mora važno je i da se mogu brzo i učinkovito utvrditi brodovlasnici koji zagađuju namjerno. Ne dovodeći u pitanje pravila EU-a o sprečavanju onečišćenja s brodova i isporuci brodske otpada te povećano ulaganje truda u pogledu

²⁹ Uredba (EU) br. 1257/2013.

nadzora i provedbe³⁰, nezakonito ispuštanje nafte i drugih onečišćujućih tvari i dalje se redovito događa u europskim vodama, a otkrivanje, a time i provođenje kaznenih progona, i dalje je nisko. Utvrđene su poteškoće povezane s provedbom pravila u transnacionalnom kontekstu pomorskog prometa, uz razlike u vrstama i razinama sankcija među državama članicama EU-a.

2.4. Prelazak na održivo plavo gospodarstvo na globalnoj razini

Plavo će gospodarstvo³¹ jačati sljedećih godina³². U skladu sa svojim pristupom za plavo gospodarstvo EU će nastojati promicati gospodarski rast, poboljšati životne uvjete i istodobno osigurati održivu upotrebu morskih resursa i dobrobit obalnih zajednica.

Osim toga, morski prehrambeni proizvodi znatno pridonose sigurnosti opskrbe hranom i prehrane. Kao najveće uvozno tržište morskih prehrambenih proizvoda na svijetu, EU napreduje prema dopuštanju ulaska na tržište samo proizvoda koji su dobiveni i proizvedeni iz održivih izvora. Učinkovito upravljanje ribarstvom i održiva akvakultura doista su preduvjeti za pozitivnu preobrazbu prehrambenog sustava.

Zbog toga Unija Uredbom o ribolovu NNN nastoji osigurati da nijedan nezakonito ulovljen proizvod ribarstva ne završi na tržištu EU-a. EU će nastaviti jačati svoju politiku razvojem odgovarajućih informatičkih alata u tom okviru, uključujući digitalizirani program certificiranja ulova.

U skladu sa strategijom „od polja do stola”³³ Komisija će izraditi zakonodavni prijedlog okvira za održive prehrambene sustave kojim bi se održivost uključila u sve politike povezane s hranom i ojačala otpornost prehrambenih sustava, uključujući proizvode ribarstva i akvakulture. Razmotrit će odgovarajuće zahtjeve u pogledu održivosti za uvoz hrane, u skladu s međunarodnim obvezama EU-a, posebno u okviru WTO-a. Okvir će uključivati i pravila o pružanju informacija o održivosti hrane (oznake o održivosti).

Održivo plavo gospodarstvo mora se temeljiti na održivom financiranju. EU povećava ulaganja u zdravlje oceana i prelazak na održivo plavo gospodarstvo. Platforma EU-a za ulaganja „BlueInvest” usmjerava financiranje prema održivom plavom gospodarstvu unutar EU-a i šire.

U Uredbi EU-a o taksonomiji za održive djelatnosti³⁴ održivo financiranje i ulaganja definiraju se sastavljanjem popisa okolišno održivih gospodarskih djelatnosti. U njoj su utvrđeni i kriteriji „ne nanosi bitnu štetu” za gospodarske djelatnosti. Taksonomija će pomoći u preusmjeravanju ulaganja prema održivoj upotrebi i zaštiti morskih resursa te će usmjeravati poduzeća na način da će osigurati usklađenost njihova poslovanja s tim ciljem.

2.5. Integrirano upravljanje oceanima putem zaštićenih morskih područja i pomorskog prostornog planiranja

³⁰ Direktiva 2005/35/EZ; Direktive (EU) 2019/883; <https://portal.emsa.europa.eu/web/csn>

³¹ „Plavo gospodarstvo” znači održivu upotrebu mora i njegovih resursa i predstavlja koherentnu viziju kojom se kumulativni utjecaj na morske ekosustave drži pod kontrolom i osigurava odgovarajuće savjetovanje sa svim dionicima.

³² Postojeći sektori plavoga gospodarstva stvaraju 4,5 milijuna izravnih radnih mjesta i ostvaruju promet od oko 650 milijardi EUR; [The EU blue economy report 2020 - Publications Office of the EU \(europa.eu\) \(Izvješće EU-a o plavom gospodarstvu za 2020. – Ured za publikacije EU-a\).](#)

³³ COM(2020) 381 final.

³⁴ Uredba (EU) 2020/852.

Sve veća potražnja za iskorištavanjem oceana zahtijeva integrirano planiranje pomorskog prostora kojim se uzimaju u obzir interesi svih pomorskih sektora i njihov utjecaj na morski okoliš, kao i njihov doprinos klimatskim promjenama i gubitku bioraznolikosti. Nadovezujući se na pristup temeljen na ekosustavu, pomorsko prostorno planiranje može pomoći u postizanju ciljeva očuvanja i obnove te pridonijeti održivom plavom gospodarstvu. EU je stekao znatno iskustvo u tom području i surađuje s Međuvladinom oceanografskom komisijom UNESCO-a u njegovu međunarodnom promicanju putem globalne inicijative o prostornom planiranju morskog područja³⁵. Putem pomorskog prostornog planiranja promiče se prekogranična suradnja, podupire se smanjenje konflikata povezanih s prostorom i upravljanje kumulativnim utjecajima u svijetu.

EU promiče reprezentativnu, ekološki koherentnu mrežu zaštićenih morskih područja kojima se dobro upravlja i drugih učinkovitih mjera očuvanja kako bi ta područja do 2030. obuhvatila 30 % morskog prostora. To su dokazani alati za obnovu bioraznolikosti i očuvanje stokova, postizanje prirodne sekvestracije ugljika i doprinos održivim praksama.

3. OSIGURAVANJE SIGURNOSTI I ZAŠTITE NA MORU

3.1. Sigurnost na moru

EU kao pružatelj pomorske sigurnosti

- *Pomorska sigurnost preduvjet je za održivo plavo gospodarstvo, kao i za mir i stabilnost u cjelini. Njome se štite legitimne aktivnosti od stvarnih ili potencijalnih prijetnji povezanih s neprijateljskim, nezakonitim i opasnim radnjama na moru. Omogućuje se nesmetana trgovina morskim putovima. Sastavnica je sveobuhvatnog pristupa upravljanju oceanima.*
- *Tržišno natjecanje u međunarodnim vodama sve je veće, kao i izazovi multilateralnog poretka utemeljenog na pravilima.*
- *EU se, kao istaknuti akter pomorske sigurnosti na međunarodnoj razini, snažno protivi svakom jednostranom djelovanju kojim se ugrožavaju mir, sigurnost i stabilnost na moru i krši međunarodno pravo.*
- *U skladu s UNCLOS-om, EU je predan vladavini prava i osiguravanju mira i sigurnosti na moru u okviru multilateralizma i regionalnih sustava pomorske sigurnosti utemeljenih na pravilima te suradnje sa svojim partnerima.*

U skladu sa svojom strategijom sigurnosne zaštite u pomorstvu, EU nastavlja jačati ulogu pružatelja pomorske sigurnosti koju ima unutar i izvan svojih granica. Pritom zauzima međusektorski pristup prema sve većim izazovima i prijetnjama u području pomorske sigurnosti, uključujući kibernetičke i hibridne napade, sve veće učinke klimatskih promjena, uništavanje okoliša i rizike koje predstavljaju za stabilnost i sigurnost. Posebnu će pozornost posvetiti potrebama svojih najudaljenijih regija, koje su posebno izložene tim prijetnjama.

I Strateškim kompasom potvrđuje se odlučnost EU-a da ulaže u pomorsku sigurnost i svoju globalnu prisutnost kako bi se osigurao neometan pristup morskim putovima i poštovanje međunarodnog prava mora. U njemu se iznosi namjera EU-a da u potpunosti iskoristi svoju politiku pomorskog partnerstva, npr. pristajanjima u luke, zajedničkim vježbama i izgradnjom kapaciteta.

³⁵ <https://www.mspglobal2030.org/unesco-and-european-commission-launch-new-flagship-guide-on-msp/>

EU će nastaviti surađivati sa svojim regionalnim partnerima u području pomorske sigurnosti kako bi se suočio s povećanom prisutnošću globalnih i regionalnih aktera, od kojih neki ne oklijevaju koristiti se neregularnim snagama u područjima nestabilnosti, ugrožavajući time međunarodna zalaganja za postizanje mira i stabilnosti, narušavajući stabilnost zemalja i njihovih gospodarstava te sudjelujući u kršenju ljudskih prava.

EU će nastaviti pomno pratiti razvoj događaja i brzo reagirati na svaku prijetnju pomorskoj sigurnosti surađujući sa svojim partnerima, primjerice NATO-om. Oslanjajući se na svoje iskustvo u suzbijanju transnacionalnih kriminalnih aktivnosti na moru, kao što su piratstvo u zapadnom Indijskom oceanu te krijumčarenje i trgovanje na Sredozemlju, EU će nastaviti raditi kako bi očuvao otvoren i siguran pristup otvorenom moru. U tu je svrhu EU odlučio produljiti provedbu koordinirane pomorske prisutnosti u Gvinejskom zaljevu za dodatne dvije godine i ponovno pokrenuti provedbu koordinirane pomorske prisutnosti u sjeverozapadnom Indijskom oceanu. EU će razmotriti i primjenu koncepta koordinirane pomorske prisutnosti u drugim potencijalnim pomorskim područjima od interesa. Osim toga, nastavit će pomagati u izgradnji kapaciteta trećih zemalja za praćenje njihova pomorskog dobra, kao i osiguravanju kapaciteta za pomorsku sigurnost i provedbu zakona.

3.2. Zaštita na moru i promicanje dostojnih radnih uvjeta u cijelom svijetu

Sektor ribarstva i pomorstva karakteriziraju zahtjevni, opasni i visokorizični radni uvjeti, koji su se uslijed pandemije bolesti COVID-19 pogoršali. Broj smrtnih slučajeva i ozljeda i dalje je neprihvatljivo visok. Radnici migranti posebno su izloženi nesigurnim uvjetima, zlostavljanju i nejednakom postupanju.

EU u okviru svojeg plana za međunarodno upravljanje oceanima i zajedničke ribarstvene politike te u suradnji s partnerskim zemljama promiče dostojanstven rad u ribarstvu u skladu s ciljevima Međunarodne organizacije rada, Međunarodne pomorske organizacije i Organizacije UN-a za hranu i poljoprivredu. EU će nastaviti promicati ratifikaciju i učinkovitu provedbu Konvencije Međunarodne organizacije rada br. 188 o radu u ribolovu i drugih relevantnih međunarodnih standarda³⁶, posebno onih utvrđenih u konvencijama Međunarodne organizacije rada³⁷. U tu će svrhu upotrebljavati sporazume o partnerstvu u održivom ribarstvu, posebno provedbom koherentnog skupa odredaba o socijalnom upravljanju, i, prema potrebi, djelovati u suradnji s regionalnim organizacijama za upravljanje ribarstvom. U bilateralnim dijalozima te na regionalnim i međunarodnim forumima EU će se baviti prisilnim radom i drugim oblicima rada kojima se krše ljudska prava u području ribarstva, među ostalim kad su otkriveni u kontekstu suzbijanja ribolova NNN. Komunikacijom o dostojanstvenom radu u cijelom svijetu³⁸ jača se strategija EU-a za promicanje dostojanstvenog rada na globalnoj razini te se utvrđuju ključni instrumenti u okviru politika EU-a.

³⁶ Trebalo bi učinkovito promicati i provoditi postojeće međunarodne standarde o radnim uvjetima i radničkim pravima kako bi se svima zajamčila sigurnost na moru. Od ključne je važnosti promicanje šire ratifikacije i učinkovite provedbe Konvencije o radu pomoraca Međunarodne organizacije rada iz 2006., kako je izmijenjena (Konvencija o radu pomoraca, 2006.). Svojom zajedničkom ribarstvenom politikom i vanjskom dimenzijom EU promiče dostojanstven rad u ribarstvu u skladu s ciljevima Međunarodne organizacije rada, Međunarodne pomorske organizacije i FAO-a te u suradnji s partnerskim zemljama.

³⁷ Uključujući Konvenciju Međunarodne pomorske organizacije o standardima za obuku, izdavanje svjedodžbi i obavljanje brodske straže za osoblje na ribarskim brodovima (STCW-F).

³⁸ COM(2022) 66 final.

EU i njegove države članice isto su tako predvodnici u poboljšanju zakonodavstva o pomorskoj sigurnosti i promicanju visokokvalitetnih standarda na globalnoj razini u Međunarodnoj pomorskoj organizaciji i na razini EU-a. Cilj je ukinuti brodski prijevoz koji ne zadovoljava standarde, povećati zaštitu putnika i posade, smanjiti rizik od onečišćenja okoliša, operativnog ili slučajnog (npr. izlijevanje nafte, gubitak kontejnera), te osigurati da gospodarski subjekti koji se pridržavaju dobrih praksi ne budu stavljeni u nepovoljan tržišni položaj u odnosu na one koji su se spremni služiti prećacima u pogledu sigurnosti plovila. Komisija i države članice mogu se osloniti na tehničku i znanstvenu pomoć Europske agencije za pomorsku sigurnost.

Sigurnost i zaštita prometnog sustava od ključne su važnosti, a EU je i dalje svjetski predvodnik u tom području. Zakonodavstvo EU-a o odgovornostima država zastave, nadzoru država luke i istragama nesreća pridonosi sigurnom, zaštićenom i učinkovitom pomorskom prometu. Kontinuiran rad međunarodnih, nacionalnih i lokalnih tijela, dionika i građana jest ključan.

4. STJECANJE SPOZNAJA O OCEANIMA

Znanost o oceanima, promatranje, praćenje stanja okoliša i predviđanje važni su za **djelovanje utemeljeno na dokazima u cilju zaštite oceana i njihova održivog upravljanja**. Još uvijek postoji **previše praznina u našem znanju o oceanima**. Mjere i rješenja za krizu zdravlja oceana i razvoj održivog plavoga gospodarstva ovise o našoj razini znanja, razumijevanja i kapaciteta za inovacije.

EU se zalaže za UN-ovo „Desetljeće znanosti o oceanima za održivi razvoj” 2021.–2030. Europskom politikom istraživanja i inovacija potiče se i ubrzava program preobrazbe, odnosno zeleni plan EU-a te se utječe na njega.

Obzor Europa: ključni program EU-a za financiranje istraživanja i inovacija (2021.–2027.)

- *U okviru programa Obzor Europa osigurano je oko 350 milijuna EUR godišnje za financiranje morskih i pomorskih pitanja. Programom se podupire stjecanje spoznaja o oceanima i potiču nove ideje i inicijative za rješavanje izazova povezanih s oceanima.*
- *U okviru programa Obzor Europa dodjeljuje se dodatnih 110 milijuna EUR godišnje za europsku misiju „Obnova naših oceana i voda do 2030.” za razdoblje 2021.–2023. Cilj je misije predstaviti praktična rješenja za čišćenje voda i obnovu narušenih ekosustava te poduprijeti prelazak plavog gospodarstva na klimatsku neutralnost.*

EU je primjer dobre prakse u **razmjeni podataka o moru i promatranja oceana**. Obveza država članica EU-a da razmjenjuju podatke o moru i surađuju na regionalnoj razini i razini EU-a kako bi se poboljšalo prikupljanje i praćenje podataka dobro je razrađena u Okvirnoj direktivi o morskoj strategiji i mogla bi se dopuniti inicijativom za promatranje oceana kako bi se strukturiralo i uskladilo prikupljanje podataka o moru u Europi. Informacije i podaci o stanju europskih mora dostupni su u sustavu WISE-Marine – europskom morskom informacijskom sustavu³⁹ i Europskoj mreži za promatranje i prikupljanje podataka o morima

³⁹ [WISE-Marine – europski morski informacijski sustav \(europa.eu\)](http://europa.eu).

(EMODnet). Usluge praćenja morskog okoliša programa Copernicus⁴⁰ pružaju besplatne i otvorene podatke o moru i omogućuju praćenje i prognoziranje oceana u stvarnom vremenu te, uz usluge praćenja klimatskih promjena programa Copernicus⁴¹, pružaju usluge praćenja i predviđanja klime oceana, kako za europske morske bazene tako i za globalne oceane. EU je važan partner inicijative „Budućnost mora i oceana” u okviru skupine G-7 i inicijative GEO Blue Planet za informiranje javnosti o oceanima i obalama. Digitalizacija i napredni alati mogu optimizirati i poduprijeti održivost radnji na moru.

Istraživačkim programima EU-a poduprijet će se prikupljanje dokaza kojima se koriste globalna tijela za znanost, uključujući neovisne znanstvene panele, Međuvladin panel o klimatskim promjenama i Međuvladinu znanstveno-političku platformu o bioraznolikosti i uslugama ekosustava, koja pružaju ciljanu potporu donošenju odluka. **Nove ili obnovljene postojeće međunarodne poveznice stručnjaka između znanosti i politike** mogle bi pružiti dodanu vrijednost promicanjem zdravlja i održivosti oceana, procjenom znanja i podupiranjem izrade politika.

EU poduzima mjere za promicanje **znanja o oceanima** te će nastaviti podupirati uključivanje građana kako bi se pridonijelo promjenama u percepciji, vrijednostima, stavovima i osobnom ponašanju kojima se promiču održive prakse. EU je započeo i suradnju s Međuvladinom oceanografskom komisijom UNESCO-a kako bi se unaprijedio rad na znanju o oceanima.

Znanstvenom diplomacijom jača se uzajamno razumijevanje, kao i zajedničke vizije i djelovanje. EU se povezuje sa zemljama i organizacijama izvan EU-a sa svojim istraživačkim partnerstvima, projektima i financiranjem u okviru programa Obzor Europa i instrumenta Globalna Europa. Regionalne organizacije za mora važni su pokretači regionalnog znanja o moru i uzajamnog razumijevanja stanja morskog okoliša.

ZAKLJUČAK

Ovom Zajedničkom komunikacijom EU i njegove države članice pozivaju se da povećaju angažman za očuvanje čistog, zdravog, plodonosnog i otpornog oceana koji se upotrebljava na održiv način uz sigurne i pravedne radne uvjete, osiguravajući pritom stabilnost i sigurnost na moru. Zajednička komunikacija ne temelji se samo na međunarodnim ulogama EU-a i njegovih država članica kao pouzdanih partnera i velikih zagovornika održivosti, već i kao predvodnika koji vode primjerom i odgovornih aktera u cilju podizanja međunarodnih standarda na uključiv način i na svim razinama, zajedno s međunarodnim partnerima putem svih kanala suradnje koji surađuju na postizanju zajedničkih ciljeva.

Komisija i Visoki predstavnik surađivat će s Europskim parlamentom, Vijećem, državama članicama EU-a i drugim predmetnim institucijama EU-a i međunarodnim institucijama u provedbi tih mjera.

⁴⁰ <https://www.copernicus.eu/hr/usluge/morski-okolis>.

⁴¹ <https://www.copernicus.eu/hr/usluge/klimatske-promjene>